

LAMPIVIKLO — KOIKKALAINEN KAAKOSTA

Jari Peltomäki & Harri Taavetti

Lampiviklo *Tringa stagnatilis* on yksi yleisimmistä loppukevään ja kesän kaakkoisten tuulten Suomeen siivittämistä harvinaisuuksista. Tosin viime vuosina lampiviklon vierailut ovat käyneet niin yleisiksi, että sana harvinaisuus tuntuu jo liioittelulta. Valtakunnallinen Rariteettikomitea poisti lampiviklon tarkistettavien lajien listalta vuonna 1994. PPLY:n Aluerariteettikomitea tarkistaa kuitenkin edelleen kaikki havainnot lajista. Yhdistyksen toimialueelta on vuoteen 1998 mennessä tehty yli 50 havaintoa lampiviklosta. Ehkäpä lajin kaakkoisen alkuperän vuoksi useimmat lampiviklohavainnot tehdään juuri Pohjanlahden matalilla lieterannoilla, ja Pohjois-Pohjanmaallakin laji on jo jokavuotinen tuttavuus. Varmistettua pesintää ei alueeltamme ole toistaiseksi todettu, vaikka muutamia siihen viittäviä havaintoja onkin tehty. Suomessa laji on todennäköisesti jokavuotinen pesijä.

Lampiviklon pääasiallinen levinneisyys muodostaa leveän vyön Venäjän halki, ulottuen Ukrainasta aina Baikal-järvelle saakka. Pesintöjä on

kuitenkin havaittu useissa maissa levinneisyysalueen länsi- ja luoteispuolella. Onkin ilmeistä, että laji on leviittäytymässä hiljalleen kohti länttä. Lampiviklon talvehtimisalueet sijaitsevat trooppisessa Afrikassa, Saharan eteläpuolella sekä eteläisessä Aasiassa ja Australiassa. Lampivikloja nähdään syysmuutolla säännöllisesti myös Espanjassa, minkä perusteella osa kannasta muuttaisi talvehtimaan Länsi-Afrikkaan.

Määrittäminen

Lampiviklon kesäpuvun kauttaaltaan harmahava, mustapilkkuinen yläpuoli sekä valkea alapuoli tuovat ensimmäisenä mieleen valkoviklon. Kuitenkin lampiviklo on huomattavasti pienempi ja sirompi, sen ruumiin koko on vain noin liron luokkaa. Lisäksi lampiviklolla on hyvin pitkät, pesimäpuvussa (ruskehtavan)keltaiset, muulloin kellanvihreät jalat, jotka lennossa ulottuvat pitkälle pyrstön yli. Nokka on suora, neulamaisen ohut ja kokonaan musta. Vain aivan alanokan tyvessä voi olla kellertävää sävyä. Kaikenkaikkiaan lampiviklo on hyvin siron ja elegan-

tin näköinen kahlaaja, jonka olemus ja käyttäytyminen voi antaa jopa hieman pitkäjalkamaisen (*Himantopus himantopus*) vaikutelman. Liron ja valkoviklojen seurassa ruokaillessaan lampiviklo erottuu vilkkaampana ja rauhattomampana. Se roiskii pitkillä jaloillaan taukoamatta edestakaisin tuikkien neulamaisella nokallaan mutaa. Joskus se voi kahlata syvemmällekin veteen, missä se ajaa pikkukaloja nopeasti juosten.

Väriykseltään kesäpuukuinen lampiviklo vaikuttaa verraten vaalealta, etenkin sen ollessa rinta katsojaan päin. Rinnassa oleva tumma väkäspilkkutus keskittyy rinnan sivuille ja kupeille jättäen keskiosaan valkoisen alueen, joka ulottuu ylös nokantyyveen saakka. Niin lirolla kuin valkoviklollakin rinta ja kurkku ovat kauttaaltaan tummapilkkuiset ja niille muodostuu siten selvempirajainen tumma rintavyö.

Lampiviklon selkäpuoli on pohjaväritiltään hieman ruskehtavansävyisen harmaa. Kaikki yläpuolen höyhenet ovat tasaaisesti mustien ankkurikuvioiden kirjomat, eikä sel-

Kuva 1. Lampiviklo *Tringa stagnatilis* kesäpuvussa. Selkäpuoli on kauttaaltaan mustan poikkijuovikas ja pitkä musta nokka on neulanohut. Huomaa lisäksi erittäin pitkät koivet! © Paul J. Willoughby/Finnature, Siperia kesä.

Kuva 2. Liro *Tringa glareola* kesäpuvussa. Selkäpuolen kuviointi on valkotäplikästä. Lyhyehkö nokka on selvästi kaksivärinen ja koivet ovat lyhyemmät kuin lampiviklolla. © Jari Peltomäki / Finnature, Liminka, heinäkuu 1998.

Kuva 3. Lampiviklo kahlaillee usein syvällä rantavedessä, jolloin lajityypillisen pitkät koivet ovat piilossa. Huomaa kuitenkin lajityypillinen selkäpuolen kuviointi ja melko valkoinen vatsapuoli. Tällä yksilöllä on harvinaisen paljon vaaleaa nokassa. © Jari Peltomäki / Finnature, Israel maaliskuu 1997.

Kuva 4. Valkoviklot *Tringa nebularia* kesäpuvussa. Selkäpuolen kuviointi on mustaa pitkittäisviirutusta ja rinnassa on yleensä enemmän tummaa kuin lampiviklolla. Nokka on paksuhko ja selvästi kaksivärinen. © Jari Peltomäki / Finnature, Israel maaliskuu 1997.

kään ja hartioille muodostu valkoviklolle tyypillisiä leveitä mustia pitkittäisjuovia. Lisäksi valkoviklolle tyypillisiä piirteitä ovat hyvin suuri koko ja melko paksu, selvästi ylöspäin kaareva nokka, joka on tyveltä noin puoleenväliin saakka harmaa, muuten musta. Lirosta lampiviklon

yläpuolen väritys poikkeaa selvästi harmaamman yleissävyn ja vaaleiden pilkkujen puuttumisen perusteella. Lisäksi liron valkoinen yläperälaikku on neliömäinen, kun taas lampiviklolla se ulottuu valkoviklomaisena terävänä kiilana ylös selkään. Liron nokka on huomattavas-

ti lyhyempi ja suhteessa paksumpi "tappi" ja jalat ovat ehkä noin puolet lampiviklon jalkojen pituudesta.

Nuori lampiviklo muistuttaa suuresti pientä ja siroa valkoviklonuorukaista. Yläpuoli on tumman harmaanruskea, valkovikloa ruskeampi, ja höyhenreunukset ovat kapealti

valkoiset. Kuten kesäpuvussakin, lampiviklon alapuoli on vaaleampi ja vähemmän kuvioitu kuin valkoviklolla. Parhaat tuntomerkit ovat kuitenkin koko- ja muotoseikat.

Talvipuku, jonka lampiviklo saa elokuulta alkaen, on yläpuolelta lähes yksivärisen vaalean tuhkanharmaa ja alapuolelta täysin valkoinen. Myös pää on hyvin vaalea, otsa ja leveä silmäkulmanjuova ovat valkoiset, vain pääläella ja silmän ympärillä on tummempaa vipevöintiä. Myös valkoviklo saa loppukesästä varsin vaalean talvipuvun. Siltä kui-

tenkin puuttuu selvä, valkoinen silmäkulmanjuova ja ohjas on musta ja varsin selvästi erottuva. Lampiviklolla ohjas on lähes kokonaan valkoinen. Rinnan sivuilla on enemmän harmahtavia pitkittäisjuovia ja myös yläpuolella on enemmän tummaa suomukuviota. Valkoviklon jalat ovat sinertävän harmaat, kun lampiviklolla ne ovat vihertävät.

Lajityypilliset äänet

Lampiviklolle tyypillinen lentoääni on nopea, punajalkaviklomaisen heleä yksitavuinen "kiu", "kju" tai

"kiuv", jota se usein toistaa 3-4 kertaa peräkkäin. Lisäksi etenkin pesän lähistöllä se hermostuessaan voi päästellä erilaisia kiihtyviä trillejä tai toistuvaa viklomaisen iskevää "kip, kip, kip"-näppäilyä.

Kirjoittajien osoite:
FINNATURE
PL 42
91901 LIMINKA

Kuva 5. Talvipukuinen mustaviklo *Tringa erythropus* muistuttaa jonkun verran lampivikloa, etenkin rakenteeltaan. Kuitenkin lajityypillisesti punaiset koivet ja nokan tyvi paljastavat lajin! Huomaa lisäksi poikkijuovikkaat kupeet. © Jari Peltomäki / Finnature, Israel maaliskuu 1997.

Kuva 6. Metsäviklo *Tringa ochropus* ja liro yhteispotretissa. Vertaa selkäpuolen kuviointia ja tummuutta sekä rinnan kuviointia ja silmäkulmanjuovan muotoa lajien välillä. © Jari Peltomäki / Finnature, Israel maaliskuu 1997.

Punajalkaviklo *Tringa totanus* kesäpuvussa. Selkäpuolella on runsaasti mustaa poikkijuovitusta, vähän lampiviklon tapaan, mutta lajityypillisesti punaiset koivet ja nokan tyvi paljastavat lajin! © Jari Peltomäki / Finnature, Liminka kesä 1993.